ТРЕНІНГОВИЙ ЦЕНТР ПРОКУРОРІВ УКРАЇНИ

БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА

Funded by the European Union

PRAVO-JUSTICE

EXPERTISE FRANCE GROUPE AFD

**РОЗГЛЯД СПРАВ ПРО МІЖНАРОДНІ ЗЛОЧИНИ:
ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ**

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ.
СПРАВА МТКЮ «ПРОКУРОР ПРОТИ АНТЕ ГОТОВІНИ»

Вебінар № 4

18 червня 2025

Вступне тестування

Презентація навчальної справи 4

Рішення апеляційної палати МТКЮ IT-06-90-A у справі «Прокурор проти Анте Готовіни та Младена Маркача» від 16 листопада 2012 р.

Стаханова Анна

Головна експертка Проєкту ЄС «Право-Justice» з питань відповідальності за міжнародні злочини

ТРЕНІНГОВИЙ ЦЕНТР ПРОКУРОРІВ УКРАЇНИ
БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА
Funded by the European Union
PRAVO-JUSTICE
EXPERTISE FRANCE GROUPE AFD

Події: липень 1995 року – 30 вересня 1995 року

В обвинувальному акті стверджувалося, що в цей період хорватські лідери та посадові особи ініціювали операцію "**Буря**" - військову операцію, спрямовану на встановлення контролю над територією в регіоні Крайна в Хорватії.

Готовіна був генерал-полковником хорватської армії на час періоду, що охоплюється обвинувальним актом. Починаючи з 1992 року він був командувачем Сплітського військового округу ХА і загальним **оперативним командувачем операції "Буря"** в південній частині регіону Крайна.

В обвинувальному акті стверджується, що до, під час і після операції "Буря" була організована кампанія з витіснення сербів з Крайни, і що протягом періоду, зазначеного в обвинувальному висновку, хорватські лідери, посадові особи та збройні сили переслідували крайнських сербів за допомогою:

- **депортацій та примусових переселень;**
- **руйнування сербських будинків та підприємств;**
- **грабунку та розграбування сербського майна;**
- **вбивств;**
- **обстрілів цивільних осіб та жорстокого поводження;**
- **незаконних нападів на цивільних осіб та цивільні об'єкти;**
- **запровадження обмежувальних та дискримінаційних заходів;**
- **дискримінаційної експропріації майна;**
- **незаконних затримань та зникнень.**

ТРЕНІНГОВИЙ ЦЕНТР ПРОКУРОРІВ УКРАЇНИ
БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА
Funded by the European Union
PRAVO-JUSTICE
EXPERTISE FRANCE GROUPE AFD

Рішення судової палати

Судова палата встановила, що Готовіна поділяв мету **спільного злочинного підприємства/діяльності («СЗП»)** і вніс значний вклад у його діяльність, загальною метою якого було назавжди виселити сербське цивільне населення з Крайни, віддавши наказ про незаконні напади на цивільних осіб і цивільні об'єкти в Кніні, Бенковаці та Оброваці, а також не доклавши серйозних зусиль для запобігання або розслідування злочинів, скоєних проти сербського цивільного населення в Сплітському окрузі (безпосередня відповідальність за віддання наказів + командна відповідальність).

- Судова палата визнала Готовіну винним за першою формою СЗП у **переслідуванні** (депортація, примусове переміщення, незаконні напади на цивільних осіб і цивільні об'єкти, дискримінаційні та обмежувальні заходи) і депортації як злочинах проти людяності.

- Вона також визнала його винним за третьою формою ОГЗ у **вбивствах і нелюдських діях як злочинах проти людяності**, а також у пограбуванні державної і приватної власності, безглуздому руйнуванні, вбивствах і жорстокому поводженні як порушеннях законів і звичаїв війни, як самостійно, так і в поєднанні з переслідуваннями. Готовіну було засуджено до 24 років позбавлення волі.

- Failure to act = не вчинив дій
- Мінімальні дії = виступити з промовою, дати інтерв'ю
- Депортацію не доведено
- Апеляція: висновки недостатні та розмиті

Думки Більшості

Як встановити допустиму похибку щодо обстрілу? 200 метрів? 400 метрів?

- Висновок Судової палати про наявність СЗП ґрунтувався на **загальній оцінці** кількох **взаємодоповнюючих висновків**.
- Однак більшість погодилася, що основним критерієм аналізу Судової палати щодо наявності СЗП був **висновок про те, що незаконні артилерійські обстріли були спрямовані проти цивільних осіб** та цивільних об'єктів.
- Серед усіх показників, які Судова палата розглянула щодо незаконного характеру артилерійських обстрілів, вона базувала свій висновок переважно на **аналізі наслідків**.
- Вона дійшла висновку, що всі місця нападів, **віддалені від законної цілі на відстань понад 200 метрів**, є показником невибіркового нападу.

ТРЕНІНГОВИЙ ЦЕНТР ПРОКУРОРІВ УКРАЇНИ
БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА
Funded by the European Union
PRAVO-JUSTICE
EXPERTISE FRANCE GROUPE AFD

Апеляційна палата одностайно погодилася, що **стандарт 200 метрів є помилковим**.
Судова палата прийняла **похибку**, яка не була пов'язана з жодними доказами. З огляду на високу технічність питання, Судова палата також **не пояснила**, на якій підставі вона дійшла висновку, що цей стандарт є розумним тлумаченням доказів, що містяться в матеріалах справи.

Більшість погодилася з висновком Судової палати про те, що докази не вказували на те, що артилерійські удари були спрямовані на мобільні цілі, що трапилися на шляху, за одиночними винятками. За відсутності у Судової палати чіткого відхилення доказів, що вказували на наявність випадкових цілей у Кніні та здатність сил ХА їх бачити, Апеляційна палата визнала **необґрунтованим** висновок Судової палати про те, що артилерійські удари були спрямовані на випадкові цілі у Кніні.

Більшість дійшла висновку, що **з огляду на можливість обстрілу рухомих цілей** та **відсутність встановленого діапазону похибки**, решта доказів не може підтвердити висновки.
Судова палата визнала **незаконні артилерійські обстріли основним показником злочину депортації сербів**, який Судова палата розглядала як спільну мету СЗП.
Апеляційна палата дійшла висновку, що, скасувавши висновки Судової палати про незаконність артилерійських обстрілів і, отже, про наслідки у вигляді переміщення населення, вона не може підтвердити існування СЗП зі **спільною метою остаточного виселення сербів силою**.

Більшість також вирішила, що **Судова палата не зробила достатніх висновків для винесення обвинувального вироку пану Маркачу на підставі пособництва або командної відповідальності**, і відмовилася оцінювати відповідні докази. Вона мотивувала це тим, що це вимагало б від Апеляційної палати *надмірного з'ясування фактів*. Вона оцінила докази, що містяться в матеріалах справи, щодо відповідальності пана Готовіни і постановила, що вони **не доводять поза розумним сумнівом, що будь-яка бездіяльність з боку пана Готовіни була настільки значною, щоб спричинити кримінальну відповідальність за пособництво або командну відповідальність**.

Окремі думки

- Судді Агіус і Покар погодилися, що стандарт 200 метрів є неточним, але дійшли висновку, що **решта доказів є достатніми для підтвердження основних висновків Судової палати та винесених вироків**, навіть без застосування правила 200 метрів. Вони відхилили думку, що аналіз за стандартом 200 метрів слугував основою висновку Судової палати про відповідальність за спільну злочинну діяльність. Вони також стверджували, що більшість не визначила та не застосувала належним чином **правильний стандарт** точності артилерії.
- Суддя Агіус критикував більшість за те, що вона не класифікувала неправильне правило 200 метрів як помилку в праві або в фактах. Суддя Агіус далі робить висновок, що більшість діяла на основі прийняття **стандарту 200 метрів як фактичної помилки**, і заявляє, що більшість все ще не застосувала правильний стандарт перегляду. Він аргументує, що більшість мала б переглянути докази **диференційовано за стандартом розумності**.
- Суддя Покар також зосереджується на **стандартах апеляційного перегляду** та відхиленні Суду від цих стандартів. Він зазначає, що Судова палата класифікувала стандарт 200 метрів як **презумпцію законності і, отже, дійшла висновку, що це є помилкою права**. Він різко критикує більшість за те, що вона «удавала», що переглядає докази, не визначивши спочатку правильний правовий стандарт. Він зазначає, що більшість використовує помилку щодо стандарту 200 метрів, щоб скасувати всі інші висновки Судової палати.

Відкриті питання

Чи відхилення Апеляційною палатою детального аналізу всіх доказів, що містяться в матеріалах справи, свідчить про неповагу до нижчої інстанції своєї власної інституції? Чи, можливо, було б більшою неповагою прийняти частину доказів, але по-іншому трактувати факти та застосовне право? Чи не було б це звинуваченням у недостатній компетентності суддів нижчої інстанції?

Апеляційна палата мала б або детально роз'яснити та застосувати правильний стандарт до доказів, що містяться в матеріалах справи, або, як альтернатива, повернути справу до Судової палати для застосування правильного правового стандарту до доказів.

Справа «*Купрешкіч та інші*»: Апеляційна палата зазначила, що «*Судова палата має перевагу в тому, що може особисто спостерігати за свідками, і тому має кращі можливості, ніж Апеляційна палата, для оцінки надійності та достовірності цих доказів*».

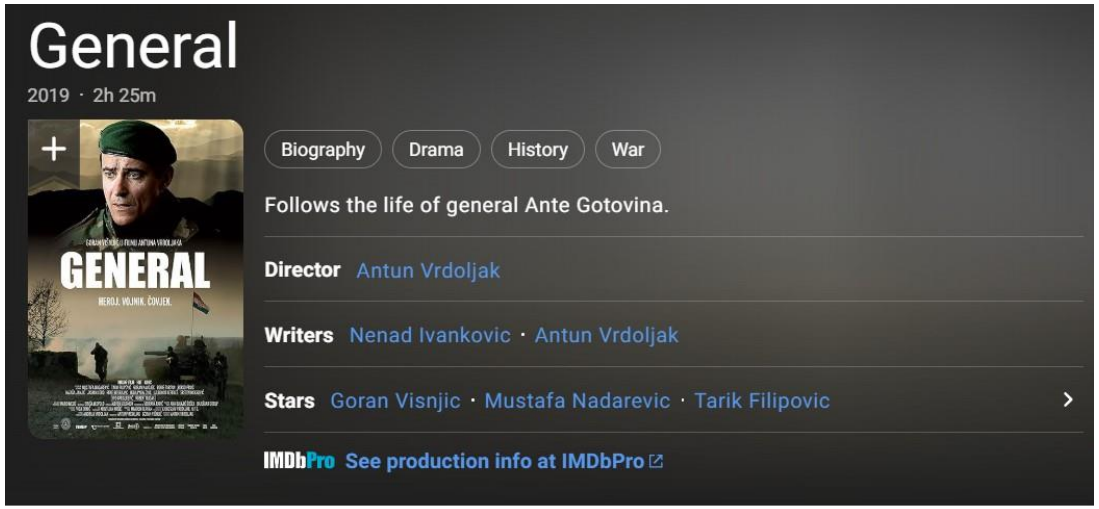

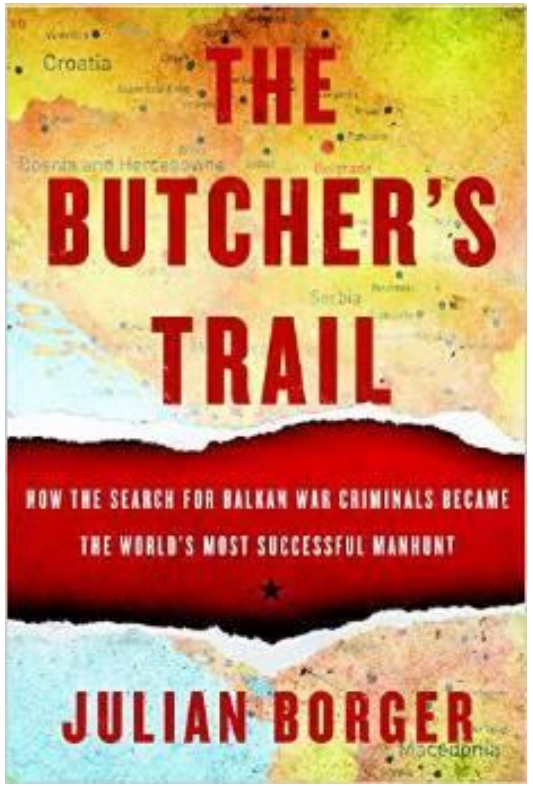

7 грудня 2005 року Готовіна був затриманий іспанською поліцією та спецпідрозділами в курортному містечку Плая-де-лас-Американас на острові Тенеріфе, на Канарських островах.

За повідомленнями, він подорожував за двома підробленими хорватськими паспортами на імена **Горан Дроздек** та **Степан Сенічіч**.

Вихідне тестування

Дякую за увагу!

Ця презентація підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю Проєкту ЄС «Право-Justice» та не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

ТРЕНІНГОВИЙ ЦЕНТР ПРОКУРОРІВ УКРАЇНИ
БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА
Funded by the European Union
PRAVO-JUSTICE
EXPERTISE FRANCE GROUPE AFD